

Welkom bij gedenkpark Leijsenakkers

Met drie kloosters, vele monumentale boerderijen, oude wegen en waterlopen vormt de 'Heilige Driehoek' in Oosterhout een oase van rust in de drukte van alledag. Aan de rand van dit historische buitengebied ligt gedenkpark Leijsenakkers. Het zes hectare grote park omvat naast het oude en het nieuwe gedeelte van de begraafplaats o.a. twee strooivelden, vier urnentuinen, een columbarium en de Jaargetijden waar natuurgraven zijn te vinden.

Het gebied is een beschermd stadsgezicht.

De speciale gedenktekens en monumenten, de bijzondere kunstwerken en het Pools ereveld maken Leijsenakkers niet alleen een plaats om te gedenken, maar een plek van rust en bezinning voor iedereen.

Het sfeervolle en goed onderhouden gedenkpark biedt alle faciliteiten op het gebied van begraven, asbijzettingen, verstrooiingen en gedenken. Er is ruimte voor iedereen, ongeacht afkomst, gezindte of cultuur.

Verleden en heden

Leijsenakkers werd in 1829 als katholieke begraafplaats in gebruik genomen door de parochie Sint Jan de Doper. In 1829 vaardigde koning Willem I een verbod uit op begraven in de kerk, vandaar dat veel begraafplaatsen in Nederland in dat jaar in gebruik genomen zijn. Het gezegde 'rijke stinker' komt hier uit voort, omdat de rijken vroeger in de kerk werden begraven en het gewone volk erbuiten.

Sinds 1 januari 1993 is het een algemene begraafplaats die wordt beheerd en geëxploiteerd door de Stichting Gedenkpark Leijsenakkers.

Flora en fauna

Leijsenakkers biedt ruimte aan een groot aantal bomen, zoals o.a. eik, acacia, beuk, linde en kastanje. Daarnaast treft u een verscheidenheid aan bloeiende heesters en vaste planten aan. Let u ook op de diversiteit van de fauna zoals o.a. vogels, konijnen, egels, eekhoorntjes en de vele vlinders en insectensoorten.

Wandeling gedenkpark Leijsenakkers

De wandeling start bij de ingang van het gedenkpark.

1. Pools ereveld

Laatste rustplaats voor 30 Poolse militairen die aan het einde van de Tweede Wereldoorlog in de omgeving van Oosterhout sneuvelden in de strijd voor onze vrijheid. Zij maakten deel uit van de 1^e Poolse pantserdivisie onder commando van generaal Stanislaw Maczek.

Kunstwerk: Paul Elshout

Thema: overbruggen

Het beeld symboliseert de grote inspanning die moet worden geleverd ten behoeve van vrede, vrijheid en veiligheid, ook in de toekomst.

Het Pools Ereveld is in 2014 volledig gerenoveerd, de kosten daarvan zijn betaald door onze stichting. Het beeld is in opdracht vervaardigd, de kosten daarvan zijn betaald door sponsoren. Jaarlijks wordt op 4 mei door de burgemeester een krans gelegd op het ereveld. Daarnaast is er elk jaar een herdenking in oktober, dan komen militairen, kinderen van een scouting, nabestaanden en vele hoogwaardigheidsbekleders uit Polen naar het ereveld.

Let ook op het mooie laantje met acacia's (*Robinia pseudoacacia*), in het voorjaar bloeiend met grote geurende trossen witte bloemen.

2. Familiegraf Smits-Bierwagen

Beschermd Rijksmonument sinds 2001.

De familie Smits was een bekende bierbrouwerfamilie in Oosterhout, onder andere grondlegger van de voormalige ambachtelijke brouwerij 'De Gecroonde Bel' aan de Heuvelstraat. Later werd het bedrijf voortgezet in het karakteristieke gebouw aan de Bredaseweg 106, dat nog steeds de oorspronkelijke naam van de brouwerij draagt.

Het familiegraf uit 1872 is in 2016 geheel gerestaureerd met subsidie van de provincie Noord-Brabant. Tevens hebben nazaten van de familie Smits een bijdrage geleverd. Het werk is uitgevoerd door Slotboom Steenhouwers uit Winterswijk.

3. Familiegraf Van Oldeneel tot Oldenzeel

De in Raalte geboren Charles Hyacinth Willem Jan Baron van Oldeneel tot Oldenzeel, ontvanger van de directe belastingen te Oosterhout vestigde zich in 1835 in het monumentale Slotje Brakestein aan de Ridderstaat In Oosterhout. Het slotje is circa 150 jaar eigendom gebleven van zijn nazaten.

Het familiegraf wordt betaald en onderhouden door een door de familie opgerichte stichting.

Sanering 2001

Links en rechts van het pad ligt een deel van de begraafplaats dat gesaneerd is in 2001. De graven waarvoor geen grafrechten meer betaald werden, zijn geruimd en er is drainage aangelegd. Links van het pad is een nieuwe indeling gemaakt, er zijn hagen geplant en er is gras gezaaid. U ziet diverse graven in het midden van de velden. De reden is dat nabestaanden nog geen toestemming hebben gegeven de stoffelijke resten te verplaatsen.

Het gesaneerde deel

4. Columbarium

Het columbarium, de oudste bewaarplaats op Leijsenakkers voor urnen. Het woord columba betekent duif, columbarium is duiventil.

5. De Oosterhoutse Nachtegalen

Hier is het graf van priester Petrus Cornelis Adrianus Maria (Piet) Fick (1897 - 1975), drager van de gouden erepenning van de stad Oosterhout. Priester Fick richtte in 1939 het beroemde (jongens)koor de Oosterhoutse Nachtegalen op, dat optreedt door heel Europa en ver daarbuiten. Hij bleef rector-cantus van de Nachtegalen tot zijn overlijden in 1975.

Vlakbij ligt pastoor De Valk (1927 – 2020) begraven. Hij was pastoor van de Sint Antonius parochie van 1980 tot 2000 en heeft daarna nog 16 jaar de parochie geassisteerd. Hij werd ‘de hoeder van de Vurhai’ genoemd! De letters o.p. op zijn graf staan voor ‘orde van predikheren’.

Vanaf het verharde pad staan aan de rechterkant verschillende rode esdoorns (*Acer rubrum*). Aan de linkerkant staan haagbeuken (*Carpinus betulus*).

6. Oorlogsmonument uit 1941

Beschermd Rijksmonument sinds 2001.

Monument ter nagedachtenis aan drie Oosterhoutse militairen die sneuvelden tijdens de Tweede Wereldoorlog: *Antonius Damen, Fredricus Hoekstra en Adrianus Tielemans*

7. Akker met kindergrafjes

In 2008 hebben wij helaas het nieuws gehaald bij de begrafenis van Willem van Oosterhout. Het lichaam van het jongetje werd gevonden bij een atletiekvereniging in Oosterhout. Ook Ludwina, een meisje dat in 1995 bij de Slotbossetoren werd gevonden, ligt hier begraven.

Tegenover het kindershof staan veel amberbomen (*Liquidambar styraciflua*). Deze bomen hebben een prachtige herfstverkleuring. Voor de haag langs de Veerseweg staan essen (*Fraxinus excelsior*).

8. Herplaatste grafmonumenten uit cultureel of historisch oogpunt

Van alle opgezegde graven worden enkele monumenten bewaard, om zo een tijdlijn te creëren van grafstenen door de eeuwen heen.

9. Urnentuin de Eik

De urnentuin de Eik is aangelegd in 2017 omdat er veel vraag was naar urnenplekken op het oude deel van ons gedenkpark. De eik wordt omringd door cirkels van *illex blue angel* (hulst).

10. Oorlogsgraf uit 1945

Graf van Petrus van Rijthoven, geboren 20 september 1922 en gesneuveld op 23 februari 1945. Het oorlogsgraf wordt onderhouden door de Oorlogsgraven stichting.

Links staat een mooie oude berk (*Betula platyphylla*). Achter het verzamelgraf staat een trompetboom (*Catalpa bignonioides*).

11. Verzamelgraf

Een plek voor de stoffelijke resten uit graven die hier, maar ook elders worden geruimd.

Vanwege ruimtegebrek werden in 1994 op begraafplaats Leijsenakkers voor het eerst veel graven geruimd.

Toen in 2003 naast de Sint-Jansbasiliek op de markt in Oosterhout een fietsenkelder werd aangelegd, moesten daar 400 graven worden geruimd. Na

archeologisch onderzoek zijn ook die stoffelijke resten op deze plaats herbegraven.

12. Urnentuin de Lijsterbes

Deze tuin wordt gekenmerkt door de ronde plantenbak met daartussen een esdoorn (*Acer platanoides* 'Globosum') met bank daaromheen. Natuurlijk staan er lijsterbessen (*Sorbus aucuparia*) in deze tuin.

13. Kindermonument

Thema: gedenken, houdt levend, verbindt in liefde

Kunstwerk: Joep Struyk

Monument voor naamloze kinderen, opgericht op initiatief van pastoor Harry de Valk van de parochie Sint Antonius in Oosterhout.

Dit initiatief vanuit de Katholieke kerk wordt nog steeds door veel mensen gewaardeerd. Doordat, in het verleden, veel doodgeboren en jong overleden kinderen in ongewijde aarde moesten worden begraven is veel leed aangericht. Heel vaak kregen deze kindjes niet eens een eigen grafje, maar werden ze anoniem begraven.

Jaarlijks wordt op of rond 2 november (Allerzielen) nog steeds een herdenking gehouden en aansluitend een bezoek gebracht aan dit monument. Tim Stoop heeft heel wat gedichten geschreven voor deze herdenkingen, dit is er één van:

Laat dit het uur zijn (door Tim Stoop)

*Laat dit het uur zijn waarin wij gedenken,
hoe ooit nieuw leven brak eer het begon,
verwachting van geluk in tranen smoorde,
omdat de dood jong leven overwon.*

*Laat dit de dag zijn waarop wonden helen,
die zijn geslagen door de onbegrepen pijn
van moeders die een kind naamloos verloren,
maar die het later nooit vergeten zijn.*

*Laat dit een plaats zijn voor herdenken,
vindplaats voor ouders die na zoveel jaar
van rusteloos zoeken en herhaalde vragen,
slechts troost en sterkte vonden bij elkaar.*

*Laat dit het monument zijn van betraande vreugde,
omdat gevonden wordt wat zo lang werd gezocht:
gewijde steen waarop het beeldend speelt nu,
Gods kind, dat voor ons oog niet spelen mocht.*

Voordat we het Islamitisch grafveld opgaan, achter de beukenhaag staan lindebomen (*Tilia tomentosa*). In het plantsoen achter de islamitische graven staan beverbomen (*Magnolia kobus*).

14. Akker met islamitische graven

Sinds 2009 heeft Leijssenakkers ook een grafakker voor moslims. Door enkele imams is de lijn naar Mekka uitgezet en daarmee werd de richting van de graven bepaald. Ook binnen de moslimgemeenschap leven verschillende tradities omtrent begraven. De wensen en verwachtingen van de familie staan dan ook voorop.

15. De Jaargetijden

Gedenkpark Leijssenakkers biedt sinds 2021 op de Jaargetijden een natuurlijke en informele omgeving waar respect voor de natuur hoog in het vaandel staat. Het gebied is onderverdeeld in de winter, lente, zomer en herfst. Elk gebied heeft zijn eigen sfeer en beplanting, die het mooist tot hun recht komen in het betreffende seizoen. Zo is er voor iedereen een mooie passende plek.

Natuurbegraven is de oudste en meest natuurlijke manier van begraven. Er staan geen grafstenen of kunstmatige versieringen op de Jaargetijden. Het graf is slechts herkenbaar door een boomschijf of een speciaal geplante boom of struik. In het seizoen kunnen ook verwilderingsbollen de plek markeren, bijvoorbeeld sneeuwkllokjes, vogelmelk en blauwe druifjes.

In Nederland zijn we gewend overledenen te begraven in een kist maar het mag ook in een gevlochten mand of een lijkwade van milieuvriendelijk textiel, zoals ongebleekt katoen, hennep of wol.

Elke graflocatie wordt nauwkeurig ingemeten en vastgelegd in een grafakte. Met behulp van de verstrekte coördinaten kan een nabestaande de plek altijd terugvinden.

16. De vijver

Het kunstwerk bij de vijver is ook van Paul Elshout. Paul werd in 1949 geboren te Someren en overleed in 2018 te Oosterhout. Zijn werkzame leven als kunstenaar vond plaats in Oosterhout. Dit zei Paul over het kunstwerk:

kijk, ik steek mijn handen

vrijwillig in de lucht

omvat het onzegbare

het eeuwig onverklaarbare

waaraan ik mij heb overgegeven

waaraan ik alles ontleende

17. Gedenkplein de Jaargetijden

De boomstambanken lenen zich voor een herdenkingsdienst in de buitenlucht. Rondom het pleintje staat een haag van pluimhortensia's.

18. Kunstwerk

Kunstenaar: Paul Elshout

In opdracht vervaardigd voor het graf van Henk Kok (1930-1991).

Het grafmonument is in 2009 door de nabestaanden geschonken aan Leijsenakkers, toen het graf op de begraafplaats in werd Dorst geruimd.

Langs het gebogen pad staan moeraseden (Quercus palustris). In de zijstraatjes staan beverbomen, tulpenbomen (Liriodendron tulipifera) en lijsterbessen. Achter op het strooiveld staan drie wilde kastanjabomen (Aesculus carnea).

19. Strooiveld Cirkel van Monolieten

Kunstwerk: Joep Struyk

Een cirkel van monolieten met in het midden een schaal die het regenwater opvangt. In de zomer is de cirkel gevuld met kleurrijke veldbloemen, waardoor de plek dan veel vogels, vlinders en bijen aantrekt. In de hardstenen muur zijn de namen gebeiteld van mensen die hier herdacht worden. In 2014 is aan het strooiveld een kleine cirkel toegevoegd om een bijzondere plek te creëren voor de as van kinderen.

20. Afscheidsplein

Op Leijssenakkers zijn verschillende plekken waar bij een uitvaart centraal afscheid genomen kan worden. Dit is één van die plekken. Soms wil de familie alleen met intimi naar het graf en kunnen de overige genodigden hier afscheid nemen.

Natuurlijk worden de banken ook gebruikt om gewoon even lekker uit te rusten in de schaduw van de prachtige rode beuk (Fagus sylvatica 'Atropurpurea').

21. Urnentuin de Sierappel

In het voorjaar hangt boven deze tuin een wolk van witte bloesem, in het najaar sieren de rode appeltjes de bomen.

22. Strooiveld de Cipres

Kunstwerk: Regina Verhagen (1956 - 2011)

Thema: 'De mensen van voorbij, zij blijven in ons leven' uit het gedicht 'De mensen van voorbij' van Hanna Lam.

Een symbolische boom waarvan de vorm is ontleend aan een cipres. De vorm van de cipres brengt een verbinding tot stand tussen hemel en aarde. Het strooiveld is in 2016 gerenoveerd. De staanders met glazen gedenkplaatjes zijn ontworpen door Dirry de Bruin.

De mensen van voorbij

De mensen van voorbij	De mensen van voorbij	De mensen van voorbij,
Wij noemen ze hier samen.	Zij blijven met ons leven.	Zij worden niet vergeten.
De mensen van voorbij	De mensen van voorbij	De mensen van voorbij,
Wij noemen ze bij namen.	Ze zijn met ons verweven	Zijn in een ander weten.
Zo vlinderen zij binnen	In liefde, in verhalen,	Bij God mogen ze wonen,
In woorden en in zinnen	Die wij zo graag herhalen,	Daar waar geen pijn kan komen.
En zijn wij even bij elkaar	In bloemengeuren, in een lied,	De mensen van voorbij
Aan het einde van het jaar.	Dat opklinkt uit verdriet.	Zijn in het licht, ze zijn vrij.

(Hanna Lam)

23. Urnentuin de Zakdoekjesboom

In deze tuin treft u vele vaste planten aan met daartussen in een vast stramien de urnenkeldertjes. De tuin is ruim van opzet, de zakdoekjesboom (*Davidia involucrata*) is nog jong.